

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Narečnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 15 gl. — kr
Za pol leta . . . 8 " — "
Za četrt leta . . . 4 " — "
Za en mesec . . . 1 " 40 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 13 gl. — kr
Za pol leta . . . 6 " 50 "
Za četrt leta . . . 3 " 30 "
Za en mesec . . . 1 " 10 "
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Posamezne šteč. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Luter.

(Konec.)

III. Luter, reformator.

31. oktobra 1517 je Luter nabil svoje reke zoper odpustke na grajsko cerkev v Wittenbergu. On ni napadel zlorabe, marveč odpustek sam in dobra dela. Pisal je namreč Tecelnu: naj se on nikar zaradi tega ne briga, ker stvar ni začeta zaradi njega, marveč to dete ima vse kaj drugačnega očeta (er solle sich unbekümmert sein lassen, denn die Sache sei nicht von seinem wegen angefangen, sondern das Kind habe viel einen andern Vater). Grajali so njegovo prevzetnost, ker hoče vse prekucniti, a rekel je „brez ošabnosti ali vsaj brez nagled o ošabnosti in prepirljivosti, ne more se nič novega doseči.“ On je „Martin, osvoboditelj“. Vse kar ima in kar napadajo nad njim zoper-niki, prejel je od Boga; v njem je nov Pavel za svet nastopil. — Večkrat je rekel, „on bi se rad podvrget cerkvi, ali ona mora prej sprejeti njegov nauk, da vera sama, brez dobrih del, človeka opravičuje, in da človeška volja ni svobodna.“ On se je sicer bal izobčenja, a ognil se je temu in je rekel, „cerkev je nevidljiva, izobčenje ne more človeka izključiti iz cerkve, marveč le greh.“ On ne prša po papeževem izobčenju in pri njem je to dognana stvar, on hoče umreti v izobčenju. Njegov nauk je „edino zveličavni, in papež je antikrist“, — to dvoje misel si je Luter v glavo vtepel in od njiju ni prenehal ves čas svojega življenja. — „Pero moje se hoče lotiti še večih stvari. Poslal ti bodem malenkost, da pregledaš, ali po pravici mislim, da je pravi antikrist, po nauku sv. Pavla, v Rimu; da je on sedaj še huji od Turka, hočem ti dokazati.“ „Zaupljivo ti povem, ne vem, ali je papež sam antikrist, ali je le njegov apostol“, tako on pači in križa v svojih pismih (dekretalih) Kristusa, t. j. res-

nico. Kljub temu pa ob istem času piše isti Luter: „da ni nikoli odobril razkola in tudi tega ne bo storil nikoli“; ni ga vzroka tako važnega, da bi se mogel kdo ločiti ali odtrgati od katoliške cerkve. Kmalu potem pa je rekel: „vsi smo husitje, — da Pavel in Avgustin sta do besede husita. Luter, kaj pa, da je bil še gorje od Husa“. Nečem, da bi moja vero kdo presojeval, tudi angelj ne; kdor ne sprejme mojega nauka, neče biti zveličan.

Mož, kterege sedaj proslavljajo za vzgled strpnosti, ni bil nič kaj zbirčen proti svojim nasprotnikom. Zarotim te, pisal je l. 1520 Spalatinu, ako nauk prav razumiš, nikar ne verjemi, da bi se ta stvar dala izpeljati brez hrupa, brez upora in ustaje. Iz meča ne boš naredil peresa, iz vojske ne miru; beseda Božja je meč, je vojska, je pohujšanje, je razdejanje, je strup.

Nekoliko smo sedaj ocenili moža po njegovih lastnih besedah, iz tega se vidi, da je Luter sam nad sabo zdvojil in tako zabredel v krivoverstvo; ako pa slepec slepca vodi, oba v jamo padeta. In koliko nesrečnih je pa Luter potegnil s sabo v razkol! Pred evangelijem je bil svet obseden le po enem hudiču, sedaj pa jih sedem po svetu roji, tako je pisal Luter sam o spačenju nrave po njegovem nauku. Vendar „Reichsbote“ v Berlinu pravi, da se je pred Lutrom pravo krščanstvo zgubilo na svetu. Lutra pa sedaj na Nemškem toliko povzdigujejo, da katoliki malokdaj kakega svetnika in vendar se nad češčenjem svetnikov najhuje spodtikujejo protestantje. Ljudje na Nemškem so se sedaj toliko navdušili za Lutro, da vsako pametno besedo preslišijo. Ko je v Rostoku dr. Baumgarten govoril, da vendar to ne gre, da bi katoliki v Meklenburgu še ne smeli imeti svoje lastne cerkve, so ga sicer poslušali, ali kaj takega skleniti se niso upali, veselje, ktero sedaj zaradi Lutrove slavnosti vživajo,

bi se jim bilo skalilo. Prašamo tedaj, kje je spravedljivost, kje je prava strpnost, ali pri protestantih ali pri katolikih?

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. novembra.

Avstrijske dežele.

Iz delegacij. Budgetni odsek državnega zbora se je posvetoval 9. t. m. o potrebi za vojno in druge potrebe v poseidenih deželah (v Bosni in Hercegovini). Navzočni so bili ministri vnanjih poslov grof Kalnoky, državni vojni minister grof Bylandt-Rheidt, državni denarstveni minister plem. Kallay i. dr. Delegat pl. Demel je interpeloval ministra vnanjih poslov zaradi nemirov v Srbiji. Grof Kalnoky je rekel, da ti izgredi niso narodni, niti politični ali zoper kraljevo hišo, marveč so le bolj krajevnega pomena, in da jih je srbska vlada že zadušila. Da bi bil profesor Gjaja po prekem sodu obsojen, se ne potrdi. Odsek je potem prestopil na dnevni red. Delegat dr. Maftuš je poročal o izvanrednih potrebah za poveljnike, vojaštvo in naprave v obsedenih krajih, v proračun je zato vzetih 7,307.000 in je vprašal o mnogih stvareh državnega denarstvenega ministra. Vprašanja so se tikala novačenja v Bosni, davkoplačevanja, reda v pravosodju, in agrarnih zadev (kar se tiče namreč razmerja med gruntinimi posestniki, ki so večidel mahomedani, in zakupniki, kmeti, ki so po večem kristjanje). Poročevalec je hotel zvedeti, po kakšnem načelu se oddajajo javne službe in ali so kaki načrti zaradi občil do morskih bregov. Državni minister je na to odgovoril obširno ter razložil stvari, pri čem da so, in potem se je privolilo, kar se zahteva za vojno in vojaške naprave v Bosni, le pri naslovu „hrana“ in „nepričakovani izdajki“ se je nekaj čtralo.

Česka univerza pisala je noto svoji posestrimi praško-nemški univerzi v českem jeziku. Nemška univerza se zaradi tega pritoži na ministerstvo, ktero je določilo, da naj se v bodočnosti za enake slučaje preskrbi prestava pri praškem c. kr. namestništvu. Slovenci moramo pa še vedno nemške odloke sprejemati

Listek.**O Terminologiji za rokodelce.**

Z Dobrne, 8. novembra.

O rokodelstvenem nazivoslovju si, danes mi došli velečenjeni „Slovenec“, sprožil potrebno in zdravo misel. Človek, ako posluša naše rokodelce, skoro res ne vé, naj bi se jokali ali smejali. Toda zadnje brani resnoba zadeve, prvo pa ne pomaga nič. Ne preostane toraj družega, kakor stvari se lotiti na pravem kraju. A kje je ta? Kar je proizvodov domače korenine, za nje bodo se primerni izrazi brez dvombe še našli kje doma, gotovo se niso vsi razgubili potopivši se v poplavi iz tujstva vzprejetega nazivoslovja.

Nekteri ljudje, vzlasti tisti, ki so prišli malo dalje, kakor samo „od peči do vrat“, radi

mislijo, da so po tujih krajih pozobali vso znanost, zatoraj z nekim ponosom v svoji učeni nevednosti rabijo rajši besede, kakoršnih domače ljudstvo še razumeti ne more. Marsikteri mladeneč, ki je n. pr. „vafenrok“ nosil, rad pripoveduje o „gviru“ ali „hinterladarju“, potem kako je „aufstajgal“ do „eršte šarže“ in mu je „militäršnajdar“ na „kragn“ ob obeh „ekih“ po eno „šterno“ gor „priheftal“; ko je pa domú prišel, si je „štiflhozne“ kupil. Naš kmetič n. pr. pozna „kládivo“, a kovač „hamer“ drži v roki, kadar po „ambosu“ udriha. Naš kmet si po okoliščinah blago „naročuje“, a „žnidar“ si ga „peštela“ itd. Stari ljudje, kateri šole od znotraj nikdar niso videli, izrekajo zahvalo z „Bog plačaj“, njihovi otroci z „Bog lonaj“, a teh deca navadno s „hvala!“ ali „zahvalim“, kakor to zahteva „duh časa“. Pst! — pazi, da predaleč ne zabredeš!

Kakor so pa naši dobrodušni predniki n.

pr. le „cajtinge“ poznavali, da so o svojem času zamogli „novice“ prebirati, a sedaj razne „časnike“ in „časopise“ redno dobivamo: tako bo tudi potrebno še veliko truda in prizadevanja, dokler bodo naši rokodelci sedanje „céjage“ spravili med staro „kramo“, djali med staro šaro, ali si jih vsaj čedno preustrojili v novo „orodje“.

Vprašal boš, kako naj želje dobijo kosti in meso? Na to je že „pod črto“ odgovoril najnovejši „Slovenec“, rekoč, da „vsakdo naj skrbno nabira domače izraze za opravila in orodje“. To bi bila ena pot. Drugo je iznašla bistroumnost gospoda vrednika, kateri je pristavil, naj bi se imenovana terminologija vredila iz dotične tvarine, ki je pripravljena za že dolgo pričakovani slovar Wolfvov, — pač najkrajša pot.

Ne bode sramota, če se podamo v šolo, n. pr. k našim severnim bratom Čehom. Tudi

in našim nemščine nezmožnim kmetom nihče ne oskrbi prestave.

O hrvaškem banu, F. Z. M. baronu Filipoviču, madjarski listi nepovoljno pišejo, iz česar smemo sklepati, da bodo Hrvatje z njim zadovoljni, kajti kar je Hrvatom po volji, je navadno Madjarom trn v peti. „Pester Lloyd“ se sklicuje, da bi se že iz tega vzroka ne bi bila smela najvišja civilna oblast v vojaške roke izročiti, ker ni še dolgo, da se jim je po Krajini ona odvzela in civilnim izročila. Mi tukaj pač ne vidimo merodajnega vzroka, pač pa se nam zdi in nam bo tudi vsak graničar iz srea rad pritrdil, da je Krajina pod vojaškim zapovedništvom zadovoljno živela, dan danes se pa zadovoljnost ondi povsod pogreša. Filipovič je bil več let na Hrvaškem zapovedujoči general, in je vrh tega domače gore list, po vsem pravičen mož, ki narod in deželo pozná, narod pa tudi njega pozná. Kakor tak pa, seveda, Madjarom nikakor ne more všeč biti.

Kmetiški upori na Madjarskem so se v zalaškem komitatu zopet oživel. Ponoči od 8. na 9. t. m. pridrla je nekako 30 oboroženih kmetov v Zala-Lövő, kjer jih je pa že redarstvo pričakovalo, kajti ovadila jih je neka žena. Upor je zopet židom naperjen in razburjenost ondi velika. V Zala-Lövő padla sta dva hudo poškodovana blede smrti pod koso, več jih je pa ranjenih.

Vnanje države.

Srbske načelnike radikalcev zakovali so v težko železje ter jih v Zajčar pred hitro sodbo peljali. O Pasiću se misli, da bo brž ko ne na Ogorskem. Uporniki napadli so v petek mesto Zajčar, kjer so pleniti mislili. Podpolkovnik Blaž Jurkovič pričakoval jih je z malo peščico vojakov in nekaj orožniki, katerim se je tudi nekaj premožnih mestjanov pridružilo, ter jih po silnem naskoku, ki so ga uporniki pričeli, srečno odbil in v beg zapodil, 150 pa vjel. Vojakov ni nihče padel, meščanov je pa nekaj ranjenih. Vodja upornikom bil je poslanec Zika Milenović, radikalec z dušo in telesom. General Nikolić pregnal jih je iz soteske in ondašnjih višav pri Čestibrodici popolnoma in ni mnogo svojih zgubil. Ustaši so bežali v divjem teku ter celó orožja niso imeli časa s saboj jemati. Pri Banji napadel jih je polkovnik Tladzić, ki je s svojimi ljudmi od juga, toraj od Aleksinca in Niša prodiral. Ustašem je bil ondi vodja radikalni poslanec Didić. Tepeni so bili tudi ti in so prosili za milost. Nekaj in med njimi Didić všli so v gore in od tamkaj na Bolgarsko. Bolgari jih sicer pusté v deželo, poberó pa jim orožje in jih zapró po trdnjavah. — Dunajska „Presse“ piše, da je upor že povsod uničen. Bog daj, da bi bilo res; nam se pa zdi, kolikor so nam ondi razmere znane, da je bil zajčarski upor še le začetek krvavega plesa, ki se boče v najmlajši kraljevini ob Savi in Donavi začel. Srbska tla so z nezadovoljnimi radikaleci in demokrati povsod kakor se smodnikom nasuta, iskra je tu in čisto nič ne manjka, kakor le

majhnega migljaja od ruske strani in vsa kraljevina bo h krati v ognju, da si tudi zapeljano ljudstvo ne ve vzroka, zakaj da kožo na prodaj nosi. „Pester Lloyd“ od nekdaj vé, da se je ob priliki bivanja ruskega cara v Kodanji ondi misel o balkanskih prestolih reševala in se je menda pri tej priložnosti jako sočutno in pohvalno o princu brez posestva Petru Karadjordjeviču govorilo. Kaj bo pa Milan I. na to rekel? Rusija s Petrom vred čaka, in čakati sta se pa oba že navadila, toraj nekoliko manj ali nekaj več nima nikakega pomena.

Ruski polki so imeli do sedaj po štiri zastave, namreč vsak batalijon imel je svojo. Vojni minister je pa sam predlagal, da naj vsak polk le po jedno obdrži, kakor je to tudi drugje običajno.

Ruska generala **Kaulbars** in **Sobeler**, ki sta bila na Bolgarskem v ministerskih službah, prejela sta vsak po eno brigadno zapovedništvo v Rusiji in se jima je car osobno zahvalil za točno izpeljavo svojih nalog na Bolgarskem.

V **Londonu** je bila pri lordmajorji nedavno pojedina. Francoski poslanik Waddington napil je zastopnikom inostranstva in povdarjal, da je njegovo poslanstvo — poslanstvo miru. Angleški premier Gladstone mu odgovori, da imajo Angleži vedno sočutno srce za Francoze. Dalje Gladstone omenja Egipta in pravi, da angleško podjetje onda napreduje. Za Kahiru se je že določilo, da jo angleški vojaki zapusté. Angležem je vse na tem ležeče, da se v Afriki mir vtabori in berolinka pogodba izpolni. Vsem velesilam je mnogo na tem ležeče, da se mir ohrani in Gladstone se nadja, da tudi male balkanske države ne bode izjeme delale.

Kitajski poslanec v Parizu, marquis Tseng, obelodanil je menda neka pisma diplomatičnega zadržaja francoskim publicistom in se je s tem francoski vladi jako zameril. Da bi Francozi ne bili za trdno sklenili, kolikor le mogoče proti Kitaju zmerno postopati, sedaj le bi vse svoje sile napeli, da Tsengu domu posvetijo, tako bo pa menda vse pri starem ostalo.

Kitajska vojska se zbira ob Tonki-neški meji in bo vrhovno poveljništvo čez njo general Pang prevzel. Po celem Kitaju jeli so se oboroževati in polk za polkom kretajo od severa na jug. Po orožnicah se sto in sto rok noč in dan giblje. Iz vsega je razvidno, da jim je v Pekingu na tem ležeče, Francozom kolikor toliko račun ovreči.

Izvirni dopisi.

Iz Polhovega Gradca, 4. nov. Vgasnila je za našo faro lepa svitla luč: č. g. Franc Dolinar, dosedanji kaplan so nas zapustili. Zarad bolezní v grlu šli so v prijazni Horjul, da se odpočijejo in pozdravijo. Vsak pameten človek vé, in zgodovina cerkvena in svetovna nam spričuje, kaj so dobri duhovni človeški družbi. To se pozna najbolj ondi, kjer duhovnov manjka in ondi, kjer imajo učence, kateri ljudem le ušesa žgetajo, na njih zveličanje pa ne gledajo. Naš gosp. Franc pa so se svojemu poklicu vsega žrtvovali z dušo in telesom. Dokler jih ni bolezen zadržavala, so bili marljivi duhovni oče v spovednici, pravi prijatelj ter skrbni učenik otrok, goreč oznanovalec desede Božje na leci in pobožen mašnik pred oltarjem. Kako britko jim je bilo, ko niso mogli svoje službe tako opravljati, kakor so želeli, to vé le tisti, ki je za čast Božjo in zveličanje duš v resnici vnet. Gospod Franc so bili ves izgled pravega duhovnika. Zato je njihova zguba za nas tem občutniša. Čast. gosp. Francu pa ne vemo za slovo in zahvalo boljšega dati, kakor srčno vošilo: Bog daj, da bi se kmalo ozdravili ter živeli še mnogo let, ter obilno zamogli še stori v čast Božjo in zveličanje duš!

Iz Celja, 11. nov. (*K volitvam v okrajne zastope. Požar.*) Znano Vam je, da je najvišje državno sodišče na Dunaji razločilo, da posestniki v „deželni tabli“ vknjiženih hiš, akoravno postavno svoto davkov odrajujejo, kolikor jih morajo veliki zemljišeni posestniki odrajevati — nimajo pravice voliti v vrsti velikih posestnikov. Ta odlok se mi zdi jako važen zastran volitev v štajarske okrajne zastope. Vsa leta sém niso smeli posestniki hiš, ki so od njih plačevali 60 gold. davka, voliti v okrajne zastope med velikimi posestniki. Letos je pa c. kr. namestnija v Gradi določila, da tudi hišni posetniki, če vsaj 60 gold. hišnega davka odrajujejo, smejo v tej kategoriji izvrševati svojo volilno pravico. Obraz volilcev v vrsti velikih posestnikov se je vsled tega ukaza povsod spremenil. V celjskem mestu na pr. je veliko število hišnih posestnikov, ki plačujejo nad 60 gold. davka in vsled tega so volili med velikimi posestniki. Kakor kaže, bo izid volitve v tej kategoriji, kakor letos, vedno na korist nemško-liberalne stranke. Bi li ne kazalo, tudi za volitve v okrajne zastope po rekurzu zahtevati, da smejo med velikimi zemljišnimi posestniki (Grossgrundbesitzer) zares voliti le samo tisti, ki od svojega zemljišča — ne od hiše, vsaj 60 gold. davkov plačujejo? Državno sodišče bo „per analogiam“ gotovo odločilo, kakor v zadevi „v deželni tabli“ vknjiženih posestnikov. Na ta način se je trdno nadjati, da bo večina marsikterega okrajnega zastopa narodno-konservativna, namesto nemško-liberalna.

Na Ostrožnem, v celjski fari, je bil zopet požar. Najbrž vsled nerodnosti neke ženske v sredo 7. novembra predpoldne, ki je žarečo tresko nosila okrog hišice ob hudem viharji, se je po iskrh koča vnela ter zgorela. Njen posestnik, Jožef Veber, je toliko bolj milovanja vreden, ker je ob enem s svojim stanovanjem zgubil tudi vse svoje imetje ter išče prebivališča in hrane za sebe in za svojo družinico.

Od Vojnika, 9. nov. (*Puhla misel?*) Da so deželani v marsičem preveč na mesta navezani, je znano. Kar se posebej tiče tiskovin, to jih moramo ne redkokrat vzprejemati celó iz takih zavodov, kjer se za cerkev in za narodnost brusijo noži. Rečeno velja med ostalim tudi obzirom na naše bližnje mesto. Bili so časi, ko vsaj papirji niso delali razločka med narodnostjo, da bi nemški misleč prodajalec v trgovini dražil slovenskega kupeca. Kaj pa danes? Stare nemško-slovenske tiskovine za urade pohajajo, v novih izdajah izbrcajo pa slovenski tekst. Vsaj Celjani ravnaajo tako. Veseli bomo, če se spriča, da to ni resnica.

Dopisniku je znan nek načelnik raznim uradom, ki je te dni prišel v Celje, da nakupi za urad potrebnih tiskovin. Nakupil jih je res, toda vse z nemškim tekstom, češ, takih s slovenskim ali vsaj obojejezičnim rekom ni bilo v zalogi. — Isti gospod je v imenovanem mestecu v neki gostilni želel postne jedi, ker je bil petek; odgovorili so mu, da mu ne morejo želji zadostiti. „Nič ne škodi, bom pa šel drugam iskat“, dejal je gost. „Le počakajte, bode te dobili vse, kar želite“, odvrnil je gostilničar. Gost je dobil postne jedi. Dobro! Na podoben način bi kupovalec zamogel posvetiti knjigarju.

Dandanes govorijo o narodnosti skoro povsod, kamor te noge prinesó; in lahko se primeri, da najboljše besede, najlepši nauki v tem oziru vsled najmanjše neprevidnosti grejo

oni so na podlagi slovníkov — Jungmana, Koltova, Rankova, Špatny-ja, — potem na podlagi raznih cenikov in ostalih virov, pa s pripomočjo strokovnjakov sestavljali terminologijo za rokodelce čehoslovanske. Ta je letos prišla na svetlo „práci a nákladem čtenářské jednoty“ v Lysé nad Labem“. — Odkod je dopisniku to znano? Čuj! Nedavno je dnevnik „Čech“ knjižico omenjal v svojem predalu za literaturo; za vzgled je list ponatisnil „nazivoslovi obuvníků“. Kaj misliš, potrpežljivi čitatelj, koliko vlastitih izrazov potrebuje samo čevljar pri svojem opravilu? Črno na belem jih je v omenjenem ponatisu nič manje kakor 149. Pisatelj teh vrstic je dotični odlomek izrezal in priložil svojemu poročilu. Če se, gospod vrednik, najde kje neveren Tomaž, blagovolite mu pol metra dolgi izrezek pokazati. — Koliko li besed bi potemtakem štela vsa terminologija za rokodelce?

rakom žvižgat. Kaj bo pomagalo, če nevedneža podučujem o narodni „ravnopravnosti“, ako pa Slovenu iz občinske pisarnice pošiljam nemška pisma, če mu krstni list napolnim z nerazumljivimi ptujimi besedami! Ali bom nemški tekst v domovinskem, krstnem, poročnem itd. listu dopolnoval s slovenskimi izrazi? Neizkušena oseba, dobivajoča od svojega učitelja nemške spise, začne dvomiti glede resničnosti besed, ki jih je ob priložnostih bila slišala iz ust istega človeka, kateri drugače uči in drugače ravna. Tako danes zidam, a jutri podiram.

Po uradih bodijo tiskovine na razpolaganje, da se zamore vztrezati Slovenu kakor Nemcu. Prvi v svoji skromnosti zahteva samo ravnopravnost, izmed drugih pa večina le nadvlado; oni želi pravico, ta hoče krivico.

Škode ne želimo nikomur, vendar zakaj bi naj prezirali načelo: Svoji k svojim! — V beli Ljubljani na pr. se je ustanovilo društvo*) za narod iskreno čutečih domoljubov, v tem kolu je zastopan duhovnik in krščanski misleči lajik, svetnjak. Ti so s požrtvovalnim prizadevanjem oživitvorili „Katoliško bukvarno“ s „knjigovoznico“,**) letos se je iz omenjene zadruge izcimila „Katoliška tiskarna“. Vse tri panoge so vredne priporočila in dostojne podpore. Skrbite toraj, da bode po imenovanih zavodih imeli v zalogi potrebne tiskovine in papirovine, a nam bo morala biti sveta dolžnost, da Vas pri odličnem podvzetju na cedilu ne pustimo.

Če že potom pošte naročuješ, je gledé stroškov vse eno, da li ti pošlje nasprotnik kje iz sosedstva ali prijatelj iz nekoliko oddaljene srca slovenskega. Ako pa naročbino dobivam po privatnem potu, povej mi postreznika, ki bi bil zadovoljen z enako neznatnim zneskom kakor pošta.

Mili, za blagor cerkve in naroda vneti bralec! Presodi blagovoljno, da li je dopisu samo — puhla misel?

Domače novice.

(Sokolov „jour-fixe“) v soboto zvečer je bil v resnici krasen in zanimiv večer. V salonu „Bierhalle“ zbralo se je jako lepo število krepkih Sokolov in tudi nekaj odličnih nesokolcev. Kakor je bilo pri toliko izborni mladí krvi pričakovati, podajali ste si krepka resnica in dovtipna šala v najlepšem sporedu roke. Peveci so svojo spretnost tudi nocoj sijajno dokazali. Slišali smo veličastno šumenje valov „jadranskega morja“ poleg mile prošnje nesrečnega pevca Preširna „strune milo se glasite“. „Tičica gozdna“ očarala je mlade „tiče“ do splošnjega navdušenja. Obilna pohvala od strani poslušalcev in bogati namečki od strani pevcev vrstili so se drug za drugim. Polnoči je že bilo, in dež je lil v potokih, ko so si poslednji na veselo svidanje v soboto na 24. t. m. roke podali in razšli. „Sokolu“ je pač iz sreča želeti, da bi krepko razvijal čile svoje peruti. Ne le, da je društvo poseben ljubljeneec našega naroda, ki ga povsod z navdušenjem pozdravljajo, kjer se „rudeče sragee“ pokažejo in društvo tako jako mnogo do probujenja narodne zavesti po deželi pripomore ter iz tega ozira že vsako priporočilo zasluži, je sploh tudi posebne

vrednosti telovadba za mlade, še ne popolnoma razvite telesa članov. Da je za zdravega duha tudi zdravo telo neogibno potrebno, spoznali so že stari narodi.

(Graf Blagaj) je svoj mandat kot deželni poslanec velikega posestva odložil.

(Poroka) Dne 22. t. m. bo poroka baronice Marije Winkler-jeve, starejše hčere deželnega predsednika, z novim okrajnim glavarjem logaškim, grofom Pace.

(Znani „jour-fixe“ pri Tavčarji) se je razbil. Udje njegovi so med sabo razdvojeni zaradi zadnjih dogodb v kranjskem deželnem zboru. Snuje se novo „politično društvo“, ki bo predložilo svoja pravila vladi za potrjenje. V pravilih ima tudi določbo, da odbor ima pravico sprejeti ali zavreči kogar koli in da se nekatere vrste ljudje ne smejo sprejemati. Kaj bo iz tega, se bo videlo.

(Včerajšnja „beseda“ šišenske čitalnice) bila je dobro obiskana, gibanje živahno. Nadrobnejega poročila pričakujemo.

(Brnska zadruha tiskarjev) je tudi naši ljubljanski odpoved poslala. Tudi ni čisto nobene škode. Redko kedaj je kdo naših tje gori zašel in, ako se je res tako daleč zmotil, obžaloval je britko svojo pot, kajti dela ni mogel nikjer dobiti. Na jugu, bratje Slovenci, je naša bodočnost, med Nemci nam bo težko kdaj s cveticami potresena.

(Poboj.) Včeraj popoldne ob 4. uri je v ljubljanskem predkraji na karolinski zemlji 18letni delavec Karol Treo — 29letnega črevljarskega pomočnika Rajko Boskoviča zaradi majhnega prepira v stanovanji Treovem z ročno sekiro tako močno po glavi vdaril, da se je Boskovič takoj zgrudil na tla in čez pol ure svojo dušo izdihnil. Predno je umrl, so ga še v sveti olje dejali. Govori se, da sta gori omenjena že delj časa v prepiri med saboj živela.

(Žrtva Save.) Kakor se po Ljubljani čuje, potegnili so v soboto na Beričevem iz Save mrtvo žensko. Kljub obilnemu prizadevanju ni nam bilo mogoče, kaj bolj natančnejega pozvedeti.

Razne reči.

— † Preč. g. Josip Novak, kočevski dekan, umrl je včeraj 11. t. m. Po dolgem bolehanju na jetrah se ga je bila vodenica poprijela. R. I. P.

— Nj. Velič. presvitli cesar so podarili 100 gld. za popravo cerkve sv. Jožefa v Preserji in občini Col tudi 100 gld. za popravo kuracije.

— Duhovske spremembe v goriški nadškofiji. Č. g. Servallo Ivan gre v stalni pokoj; č. g. Goljevšček Franc, gre za duhovnega pomočnika v Gorico k župniji sv. Vida na Placuti; č. g. Miha Vuga v Biljano; č. g. Jakob Pirih, novomašnik v Miren; č. g. Fr. Pavletič kot prvi kaplan v Ločnik; č. g. Janez Kokošarja v Cirkno; č. g. Valentin Bresausik kot prvi kaplan v Kanal; č. g. Štefan Bressan kot vikar v Doberdob; č. g. Ferdinand Tomažič kot vikar v Kozano; novomašnik č. g. Franc Bandeu gre za kaplana v Mušo; č. g. Barban Maran za kaplana v Oglej; č. g. Franc Pipan pa v Ročinj; subdijakon č. g. Franc Castelliz postal je katehet pri čč. nunah uršulinkah v Gorici; č. g. Matija Kravanja, ki je služboval 12 let kot beneficijant v fari sv. Ignacija v Gorici odložil je dotično službo; č. g. Andrej Jordan postal je tajnik v stolni nadškofijski pisarnici in ostane začasni špiritual v duhovskem semenišči; č. g. Janez Grbee dobil je službo kancelista v stolni nadškofijski pisarnici; č. g. Jožef Kadenaro postal je prvi, č. g. Čargo

Angelj pa drugi kaplan v Tolminu. — Župnija Podbrdo razpisana je do 30. t. m.

— Slovstvo. „Zur Congrua-Frage“ se imenuje knjiga izdana po g. Martini, v založbi „Stirije“. Ta natis je že tretji, zboljšani in pomnoženi natis. Res drobna knjižica prvega natisa je narasla na 415 strani. Dolgo, dolgo že se govori o zbolšanji plače za duhovščino, a le nič kruha iz te moke noče biti; najbrž ga še dolgo ne bode in kadar bode (če sploh kdaj bode), bode silno majhen. To je naša, se vé, nemerodajna misel. Kdor zamore boljše imeti in se prestrojenja veseliti, slobodno mu. Pri vsem tem je pa dobro, če ima človek jasen pregled dotičnega stanja; ta knjiga si ravno prizadeva vse, kar je temnega in nejasnega, pojasniti. Obravnavana tvarina mora res vsakega duhovnika zanimati. — Za daljše presretovanje ravno zdaj ni prilike; dostavljamo pa, da je mnogo katoliških listov knjigo prav toplo priporočevalo, n. pr. „Correspondenz-Blatt“ za duhovščino, „Germania“, „Archiv für Kirchenrecht“ i. dr. — Dobiva se lahko po naši katoliški bukvarni v Ljubljani ter velja nevezana 1 gold. 50 kr.

— Razpisana je služba kmetijskega popotnega učitelja za slovenske dele Trsta, Gorice, Gradiške in Istre. Popotni učitelj dobi plače 1000 gold. in pavšala za potovanje na leto 600 gold., ktera plača se izplačuje v mesečnih predplačilih. Prosilci morajo v prošnjah, ktere morajo biti oddane najdalje do 10. decembra pri tukajšnjem namestništvu, dokažejo, koliko let imajo, da so avstrijski podaniki, kaj so se učili, potem praktično znanje kmetijstva in da so zmogni nemškega in slovensko-hrvaškega jezika, kakor tudi znanje nekoliko italijansčine.

— Nenavadna starost. Mati gimnazijskega ravnatelja v pokoji, gospoda Franca Schaffenhauerja, praznovala je v ponedeljek 5. t. m. v Gorici svoj stoletni rojstni dan. Gospa se počuti se dobro ali sobe zapustiti ne more vže mnogo let.

— Cesarjevič Rudolf je stalen sodelovalec na Dunaji izhajajočega lista: „Mittheilungen des ornithologischen Vereines in Wien, Blätter für Vogelkunde, und Pflege“ (Naznani la dunajskega ptičarskega društva, listi za ptičeslovje, za ptičje varstvo in rejo). Nedavno pisal je „opazke o ptičah roparicah“ jako učeno in obljubi, ako bo mogoče, študije te vrste nadaljevati. — Kako se časi spreminjajo. Svoje dni so kraljevi in cesarski sinovi edino le za meč držali, borba jim je bila edina zabava, dandanes poprijeli so se peresa. Trije odlični člani cesarske rodovine vrlo spretno vodijo pisateljsko pero.

— Iz Tirolov od sv. Antona se brozjavi, da prerov pod Arlsko goro ne bode še tako hitro predrt, ker so naleteli na trjo plast in morajo delati še bolj previdno. Od 9. t. m. naprej ne bodo streljali na obeh straneh naenkrat, marveč menjevaje sedaj na vzhodni sedaj na zahodni strani. Na vzhodni strani je rov vže 5469 metrov dolg, loči jih sedaj plast le 60 metrov debela. Prebita bode menda 20. t. m. in delo skoraj leto in dan prej dovršeno, kakor so se od začetka nadejali.

— Dunajska redarska straža se bode pomnožila za 370 osob. Sedaj ona obsega 2120 redarjev, 100 nadzornikov z višjo in sto z nižjo plačo. Ravnateljstvo redarsko obstoji iz jednega osrednjega nadzornika, 4 višjih, 14 okrajnih in 9 mestnih nadzornikov.

— Dr. Holub in njegova prtljaga. Omenili smo že učenjaka, ki je svoje življenje védi posvetil in mnogokrat črni afrikanski smrti v oči gledal. Danes omenimo pa po večjem njegove prtljage. Vsak izmed šestero njegovih služabnikov ima s saboj 14 oblek, 42 sraje, 18 parov čevljev, po jeden plašč za po jedno posteljo žimnico, in pa popolno orožje. Vsi skupaj imajo pa 10.000 metrov neznano lepo pisane kotonine, po kateri bo marsikako zamorsko žensko sree zaljubljeno utripalo. Za zamorce so pa posebno stari cilindri velike vrednosti in tudi teh je dr. Holub pokupil, kolikor mu jih je ravno pod roke prišlo. Orožja ima 17 pušk, 12 revolverjev 12 nož in 24.000 ostrih patron. Z vsem tem potovati

*) Društvo ne, ampak mala družbica (Nemec bi rekel s posojeno besedo „Consortium“).

**) Te sicer še nimamo, pač pa nam vse potrebno preskrbuje narodnjak. Vredn.

po deželah, kjer ni niti cest niti železnice, pač ni malenkost.

— V Rimu so slovesno otvorili nov kolegij za klerike armenske narodnosti. Dosihmal so bili armenski kleriki v propagandi; alumni grško-vzhodnega in grško rusinskega obreda so vže dlje časa imeli svoj kolegij, tako so že tudi zdavno želeli posebnega zavoda za Armence, kjer bi se bolj oziralo na njih narodnost. Vže papež Gregorij XIII. je slovesno naznanil, da hoče ustanoviti armenski kolegij, a smrt ga je prehitela. L. 1867 so armenski škofje bivši v Rimu z drugimi katolišk. škofi prosili Pija IX., da naj izpelje misel Gregorija XIII., a Pij IX. so zgubili svoje posestvo in med Armenci je postal razkol. Razkol se je poravnal in Leon XIII. so sprejeli Armenca med kardinale, kar se dosihmal še ni zgodilo. In sedaj vidimo osnivanje kolegija za armenske klerike, ki je bilo 1. t. m. slovesno otvorjeno.

— Madjarski malik Ljudevit Košut živi v Turinu ter se vkljub svoji visoki starosti še vedno s politiko bavi. Nedavno izrazil se je o Francoskem sledeče: Za Evropo je velika nesreča, da Francija ni več njena voditeljica. Lamartaine je nekdanj čisto lahko rekel, da je Francoska Evrope srce in če to le enkrat hitreje in čvrsteje bije, se celi del sveta trese, in Ledru Rollin rekel mi je nekdanj sam: „Nadjam se, da se na Francoskem zopet republika napravi, ohranila se pa ne bo, kajti Francozi so vse drugo, le republikanci ne“. — Ako v zgodovini prebiramo, pravi Košut dalje, odmah se prepričamo, da se je Francoska vedno za druge narode bojevala, sama pa ni nikdar prosta bila. Ona je kakor svečnik, ki vedno v senci ostane, ko med tem sveča, ki v njem tiči, celo okolico razsvetljuje. „Tribüne“ misli, da je Košut s temi besedami le mnenje Italije izrazil, kako da Lahi o Francozih mislijo, ker se nadjajo, da se bo ondošnja republika kmalo porušila.

Telegrami „Slovenca“.

Belgrad, 11. nov. Upor je povsod zadušen. Uporniki so iz Čestobradice pregnani in razkropljeni. Vojaki zasedli so Boljevac. Orožje se redno oddaja. V Zajčarju zopet vse v redu in zveza z Belimgradom in drugimi imenitnimi kraji zopet napravljena. Hitra sodba začela je svoje delovanje. Vradniki in častniki, med temi okrožni načelnik Jožič in polkovnik Aleksander Nikolič, so iz Zajčarja strahopetno zbežali in se bodo postavili pred sodnike zaradi tega.

Madrid, 12. nov. Najviši kamornik, kraljevi adjutant, minister vnanjih zadev, vojni minister peljali so se nemškemu stolonasledniku naproti v Barcelono. Kralj spremlja najbrže nemškega stolonaslednika na potovanji v Andaluzijo. Mestno starešinstvo namerava o navzočnosti princevi napraviti boje bikov. Večina časnikov pravi, da cesarjevičevo potovanje ima zgolj vljudnostni pomen.

Umrli so:

8. novembra. Rudolf Kodele, branjevec sin, 4 mesece, Poljanska cesta št. 15, božjast.

10. novembra. Jakob Černe, mesarjev sin, 6 mesecev, Žitni trg št. 1, božjast. — Katra Kušar, hišnega pesestnika hči, 17 let, Kolodvorske ulice št. 33, jetika. — O. Burhart, Anton Šviger, upokojni gimnazijalni profesor in frančiškan, 71 let, Marijin trg št. 5, otrpnenje možgan. — Marija Prükel, krznarjeva žena, 42 let, Židovska steza št. 4, oslavljenje krvi.

11. nov. Marija Košir, gostija, 69 let, Kravja dolina št. 11, Marasmus. — Rajko Boskovič, čevljarški pomočnik, 29 let, Karolinska zemlja št. 1, vsled rane na glavi, ker je bil s sekiro pobit in bode po sodnji pregledan. — Marija Zakrajšek delavčeva hči, 7½ leta, Gradšče št. 12, difteritis. — Pavlina Marjeta Cerček, usmiljena sestra, Kravja dolina št. 11, pljučna tuberkuloza.

Izdajatelj in odgovorni vrednik **Jožef Jerič**.

V bolnišnici:

7. novembra. Matija Mežnar, gostač, 58 let, vodenica.

8. novembra. Janez Cirar, gostač, 83 let, Marasmus senilis.

Tuji.

9. novembra.

Pri **Matiči**: Deisinger Albert, kupec, Monakovo. — Schweincher s soprogo, kupec, Launsdorf. — Venezian Felicijan, popotnik, Trst.

Pri **Južnem kolodvoru**: Pirtošek Blaž, izdelavec klavirjev, Celovec. — Stojer Fr., učitelj, Vrhnika.

Pri **avstrijskem caru**: Drinove Marija, Kranj.

Eksekutivne dražbe.

13. novembra. Relicijacija pos. Janeza Krapina v Dragi, Vipava. — 3. e. dzb. pos. Matija Gerger od Stare Žage, Rudolfovo.

14. novembra. 1. e. dzb. pos. Janez Darovič iz Zgornje Straže, 4975 gl. Rudolfovo. — 1. e. dzb. pos. Neža Žele, 905 gl. Postojna. — 1. e. dzb. pos. Jurij Kisevic od sv. Križa, Mokronog.

15. novembra. 3. e. dzb. pos. Jožef Čepek iz Vole. Postojna.

17. novembra. 1. e. dzb. pos. France Praznik z Dvora št. 36, 463 gl. Lašče. — 1. e. dzb. pos. France Zagoričnik iz Aprenika, 300 gl. Krško. — 1. e. dzb. pos. Marija Pire od Sv. Duha, 707 gl. Krško.

19. novembra. 1. e. dzb. pos. Jurij Savel, 6540 gl. Pod grajščino Ehrenau, Kranj. — 2. e. dzb. pos. Matija Košir iz Trnovoga, Ljubljana. — 1. e. dzb. pos. France Šinkovic iz Krašee, 320 gl. Brdo.

Dunajska borza.

10. novembra.

Papirna renta po 100 gl.	78 gl. 75 kr.
Sreberna „ „ „	79 „ 70 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 „ 90 „
Papirna renta, davka prosta	93 „ 30 „
Ogerska zlata renta 6%	120 „ — „
„ „ 4%	86 „ 65 „
„ „ papirna renta 5%	85 „ 15 „
Kreditne akcije	160 gl. 278 „ 10 „
Akcije anglo-avstr. banke	120 gl. 105 „ 75 „
„ avstr.-ogerske banke	841 „ — „
„ Länderbanke	107 „ 80 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	631 „ — „
„ državne železnice	311 „ — „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	218 „ 25 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 119 „ 50 „
4% „ „ 1860	500 „ 132 „ 25 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 170 „ 25 „
„ „ 1864	50 „ 169 „ — „
Kreditne srečke	100 „ 171 „ 75 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ — „
Rudolfove srečke	10 „ 19 „ 25 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 „ — „
„ Ferdinandove sev.	104 „ 75 „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligae.	104 „ — „
London	120 „ 40 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 71 „
Francoski napoleond.	9 „ 57 „
Nemške marke	59 „ 10 „

Št. 88.

Razglas.

(3)

15. nov. t. l. ob 10. uri zjutraj bo zmanjševalna dražba za postavljenje nove strehe na stolpu farne cerkve v Višnjigori, ktera je cenjena na 1618 gl. 40 kr.

Vsak licitant more vložiti „vadium“ 161 gl. 84 kr.

Pogoji se zvedo v farovžu.

Cerkveno-stavbeni odbor v Višnjigori,
6. oktobra 1883.

Jak. Razpotnik,
načelnik.

Na prodaj je

na Gorenjskem v cerkljanski župniji pet oralov zemlje obsegajoče posestvo s trdozidanim gospodarskim poslopjem. Zemljišče obstoji iz lepega in velikega sadnega vrta, treh zaraščenih gozdov, nekaj polja, travnika in pašnika. Ker je v vasi tudi cerkev, bilo bi posestvo posebno za kakega vpokojenega duhovnika pripravno.

Natančneje se poizve pri vredništvu „Slovenca“.

(1)

G. Piccoli,

homeopatičen in aleo-
patičen lekar

„Pri Angelu“
v Ljubljani,

na Dunajski cesti,
priporoča p. n. občin-
stvu po 10letni
skušnji sledeče
izborne zdravila.

Antirrheumon, najboljšo zdravilo proti prehlajenju, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Dr. Mora-vo sredstvo zoper mrzlico je najbolje med vsemi dozdej znanimi zdravili proti spridenju prehladne mrzlice. Steklenica 80 kr.

Marija pomagaj želodečne kapljice. Omenjeno zdravilo služi v pomoč, ako kdo nima dobrega želodca, ako ima slabo sapo, ako ga napenja, ako se mu peha in ga vije, proti želodečnemu prehlajenju, zlatenici, ako se komu hoče vzdigati, ako boli koga glava (če to ne izvira iz želodca), proti zgagi, ako se dela komu kamen in nabira sluz, proti želodečnemu krču in zaprtju, ako je želodec pokvarjen z jedjo in pijačo, proti glistam, proti boleznim na vranici, jetrih in proti zlati žili, in v različnih mrzlicah. Steklenica 20 kr.

Najboljše in najvplivnejše pravo norveško pomuhljevo jetrno olje proti mramorici, rhabitisi, plućnici, kašlju itd. Steklenica 60 kr.

Pastile iz sladnega ekstrakta (Malz Bonboni) proti kašlju in prehlajenju, škatlja 10 kr.

Pastilne santoninske; izkušeno zdravilo zoper gliste, škatljica po 10 kr., 100 koščkov 70 kr., 1000 koščkov 4 gld. 50 kr.

Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), plućnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Naročila se izvršujejo točno po pošti na poštno povzetje. (5)

Breviarium Romanum

4 vol. mala 8°. 1879,

(9) založil

Miroslav Pustet v Reznem.

Vsako polo tega brevirja pregledala in potrdila je pred tiskom S. Rituum Congregatio v Rimu; oziralo se je kolikor mogoče na posebno zložnost molivea; glavni deli in odlični prazniki brevirja so po priljubljenem dunajskem strokovnjaku gospodu prof. Kleinu najspodobnejše ilustrovani s krasnimi izvrnimi podobami in sicer: **Pars Hiemalis** z 9, **Pars Vernalis** s 15, **Pars Aestivalis** z 10 in **Pars Autumnalis** s 7 podobami.

Neprecenljiva prednost novega brevirja je gotovo njegova popolnost in pravilnost; mnogo v dosedaj izišlih izdajah nepopravljenih pogreškov in pomanjkljivosti odstranilo se je najskrbnejše.

Ta v štirih zvezkih izdani, različno vezani breviri, ki se vsled svoje trdnosti in ličnosti ne boji nobene kritike, prodaja podpisana bukvarna gledé na kakovost vezanja po sledečih cenah: 21 gl., 22 gl., 24 gld. itd.

Posamezne pole zahtevajočim radi pošljemo na ogled.

Prednosti tega brevirja, pravi nek presojevalec, so pač tako velike, da ga mora vsak duhovnik z največjim veseljem pozdravljati. Zlasti zaradi najnovejših praznikov in na novo vpeljanih votivnih officij, tega brevirja ne bo mogel nikdo duhovnikov pogrešati.

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.